

NYSTART AV
KOLLEKTIVTRAFIKEN
I SVERIGE 2022

PROGRAMFÖRKLARING

NYSTART AV KOLLEKTIVTRAFIKEN I SVERIGE är ett initiativ från Svensk Kollektivtrafik, Sveriges Bussföretag och Tågföretagen. Arbetet knyter an till branschens tidigare arbete i Partnersamverkan för en fördubblad kollektivtrafik.
→ kollektivtrafiken.se

NYSTART FÖR KOLLEKTIVTRAFIKEN

En effektiv och attraktiv kollektivtrafik är en förutsättning för ett hållbart samhälle med både fungerande städer och en levande landsbygd. Kollektivtrafiken minskar klimatutsläppen.

Långt över 90 procent av kollektivtrafiken drivs i dag med el eller förnybara drivmedel. Det innebär att varje ökning av andelen resande med kollektivtrafik minskar utsläppen. Varje person som kliver ur bilen och på bussen eller tåget minskar sin klimatpåverkan.

Kollektivtrafiken vidgar arbetsmarknader och underlättar för företag att rekrytera rätt kompetens. Det ökar produktiviteten, sysselsättningen och tillväxten och bidrar till att alla ska kunna resa hållbart.

Utbudet, tillgängligheten och kvalitén i kollektivtrafiken har ökat på senare år. Medvetna satsningar på exempelvis regional tågtrafik och kapacitetsstark busstrafik har stärkt kollektivtrafikens attraktivitet och

bidragit till att ställa om transportsystemet. För en fortsatt omställning till hållbara transporter krävs nya expansiva och innovativa satsningar i både storstadsområdena som glesbygden.

Efter resandeminskningarna under coronapandemin finns nu en unik möjlighet att nystarta kollektivtrafiken. När fler återigen åker till jobb, skola och fritidsaktiviteter behövs kollektivtrafiken för att underlätta vardagen.

Genom att nystarta kollektivtrafiken bidrar vi både till att lösa den akuta klimatkrisen och att skapa förutsättningar för människor att leva och arbeta där de vill. Nu är det dags att ta nästa steg och välkomna våra resenärer åter.

VISION

Kollektivtrafiken är en grön, inkluderande grund för hållbara samhällen efter 2030.

MÅL

2030 ska 4 av 10 motoriserade resor vara kollektiva.

Gör den kollektiva resan attraktiv

Under pandemin har kollektivtrafikresandet rasat från 31 procent av det motoriserade resandet 2019 till 20 procent 2021. Konsekvensen har blivit miljardförluster för de regionala kollektivtrafikmyndigheterna, bussföretagen och tåg företagen. Vänder inte utvecklingen riskeras indragna turer och nedlagda linjer.

För att möjliggöra en nystart av kollektivtrafiken krävs en stabil finansiering. Tillgänglighet och turtäthet är en förutsättning för goda biljettintäkter. Biljettintäkter som i sin tur möjliggör ett attraktivt utbud som lockar fler resenärer, men för att skapa den nödvändiga tillgängligheten behövs starkt offentlig finansiering i nystartsfasen.

För att utveckla kollektivtrafiken och minska kostnaderna behöver vi få mer kollektivtrafik för pengarna – helt enkelt ökad transporteffektivitet. Vi behöver optimerade trafiksystemen så att de olika transportslagen används där de gör bäst nytta och ger mest kollektivtrafik för pengarna.

För att öka resandet och biljettintäkterna och därmed bidra till en stabil finansiering kan och vill branschen själva:

- **Förbättra servicen.** En resa är inte bara transport, utan en helhetsupplevelse från biljettköp till ankomst. Vi utvecklar ständigt servicen och bemötandet i varje del av resan.
- **Utveckla nya produkter.** I nya tider uppstår nya behov. Vi vill utveckla nya tjänster och produkter som bidrar till ett integrerat, flexibelt transportsystem.
- **Stärka tryggheten.** En resa med kollektivtrafiken ska upplevas trygg och säker. Fordon, stationer och hållplatser ska vara hela, rena med åtgärder för trygghet och säkerhet.
- **Attraktivare avtalsprocess.** Utveckla den branschgemensamma avtalsprocessen inom ramen för Kollektivtrafikens Avtalskommitté, KollA för ännu bättre resursanvändning i den upphandlade kollektivtrafiken.
- **Bättre trafikplanering.** Genomför trafikplaneringsåtgärder i form av genare linjdragning, ökat avstånd mellan hållplatserna, snabbare på- och avstigning och införande av stombusslinjer.

- **Samordna offentliga och kommersiella transporter.** Ta fram modeller för hur den kommersiella linjetrafiken kan nyttjas i det samlade kollektivtrafiknätet för fler resenärer, till exempel genom köp av enstaka platser i kommersiell linjetrafik för trafik i offentlig regi.

På dessa områden behövs det politiska reformer:

- **Statliga stöd till nystart.** Fortsatt kompensation behövs för biljettintäktsbortfallet för att bibehålla utbud och tillgänglighet. Även fortsatt stöd med sänkta banavgifter är viktigt.
- **Klimatanpassa reseavdraget.** Reformera reseavdraget till en avståndsberoende och färdmedelsneutral skattereduktion.
- **Förmånsbeskattning.** Ta bort förmånsskatten på månadskort och årskort i kollektivtrafiken så att fler arbetsgivare kan uppmuntra till miljövänliga resor med kollektivtrafik.
- **Inför nollmoms.** Sänk momsen på kollektivtrafikresor från sex till noll procent.
- **Finansiera ERTMS ombordutrustning.** Finansiera alla kostnader för tågens ombordutrustning för det nya signal-systemet ERTMS med statliga medel.
- **Subventionera förnybara drivmedel.** Intensifiera regeringens arbete för att Sverige ska behålla skattenedsättningen på höginblandade biodrivmedel. Ta bort skatten på el som används i bussar och skapa samma skatteundantag på el som för spårtrafiken. Ta bort subventionen av förmånsbilar som inte är miljöbilar.
- **Sprid ut rusningstrafiken.** Justera start- och sluttiderna för skolorna under längre tid på morgonen och eftermiddagen.
- **Samordna offentliga resor.** Underlätta samordning mellan linjelagd kollektivtrafik, skolskjuts, färdtjänst och sjukresor.

Låt kollektivtrafiken bygga samhället

Kollektivtrafiken måste prioriteras i trafiksystemet och vid infrastrukturplaneringen för att bli attraktiv. I trånga avsnitt ska trafik med högst klimat-, samhälls- och resenärsnytta prioriteras. Länsplanerna, liksom den nationella planen, ska stötta kollektivtrafikens utveckling. Kollektivtrafikens resenärer måste garanteras framkomlighet i trafiksystemet och gynnas av att resa kollektivt.

Det här kan och vill branschen själva göra:

- **Delta aktivt** i planeringen.
- **Bli en tydlig samtalspartner** gentemot samhällets infrastrukturhållare som bidrar med kunskap och lösningar.

På dessa områden behövs det politiska reformer:

- **Prioritera underhåll av kollektivtrafikens infrastruktur.** Anpassa kapaciteten där den begränsar kollektivtrafikens framkomlighet och utveckling och prioritera underhåll av kollektivtrafikens infrastruktur.
- **Planera för kollektivtrafik.** Prioritera kollektivtrafikens behov i den nationella planen för transportinfrastruktur, i länsplaner och kommunala plandokument. Planera och utför konsekvent samtliga steg i fyrstegsprincipen. Samordna planeringen av arbeten i infrastrukturen, både på väg och järnväg. Trafikverket, regionala kollektivtrafikmyndigheter, underhållsföretag och trafikföretagen måste planera tillsammans.
- **Målstyrning i stället för prognosstyrning.** Infrastrukturplaneringen behöver

i betydligt högre utsträckning utgå ifrån beslutade mål, till exempel ökad transport- och energieffektivitet och minskade utsläpp, än nuvarande ordning där framskrivning av basprognosen över trafikens utveckling är styrande. Bygg infrastruktur som främjar utvecklingen av kollektivtrafiken.

- **Prioritera framkomlighet.** Öronmärkt medel och genomför framkomlighetsåtgärder för busstrafiken på statliga och kommunala vägar, såsom kollektivtrafik-körfält och signalprioritering.
- **Beräkna samhällsnyttan.** Reformera de samhällsekonomiska kalkylerna så att de på ett bättre sätt avspeglar kollektivtrafikens egentliga samhällsnytta och utveckla resandeprognoserna så att de bättre fångar effekterna av förändringar i infrastruktur och trafikupplägg, så att kollektivtrafikens utveckling inte underskattas.
- **Utveckla stadsmiljöavtalen.** Regelverket behöver utvecklas och förenklas där satsningar på angelägna kollektivtrafikprojekt prioriteras.

Under 2019–2020 minskade resandet med kollektivtrafik

-10%

20%

av bussförarna är idag över 60 år.

25%

av alla lokförare är 55 år eller äldre.

Attrahera fler stolta medarbetare

Kollektivtrafiken rullar tack vare många människors gemensamma arbete. Kollektivtrafiken är en stor arbetsgivare, med över 36 000 anställda över hela Sverige. Men för att upprätthålla och utveckla kollektivtrafiken behövs omfattande rekrytering. Exempelvis är 20 procent av de svenska bussförarna idag över 60 år och nästan var fjärde lokförare är 55 år eller äldre.

Det här kan och vill branschen själva göra:

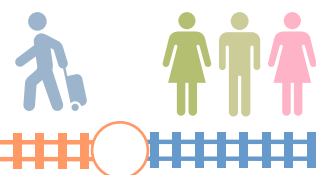
- **Kollektivavtal.** Arbeta vidare för att medarbetare i branschen omfattas av gällande kollektivavtal, för en bra arbetsmiljö, goda villkor och sund konkurrens.
- **Samarbeta med Arbetsförmedlingen** för att minimera regionala och lokala arbetskraftsbrister.
- **Attraktiva yrkesutbildningar.** Prioritera samarbetet med nationella, regionala, kommunala och privata utbildningsanordnare för att utveckla branschens utbildningar med fokus på framtida kompetensbehov.

● Ta ansvar som integrationsmotor.

Arbeta för att stötta våra medarbetare så att de får en trygg plats i arbetslivet.

På dessa områden behövs det politiska reformer:

- **Ändra regelverken.** Sänk bussföraråldern och slopa 50-kilometersgränsen för unga bussförare.
- **Finansiera utbildning.** Utöka dagens CSN-stöd så att det också omfattar D-körkort. Öronmärk medel i Trafikverkets anslag som finansierar Järnvägsskolan för järnvägens kompetensförsörjning.

Främja innovation och ny teknik

Nya innovationer och ny teknik kan underlätta för resenärer och skapa nya smarta resenärslösningar. Genom att fordon, system och infrastruktur kommunicerar med varandra och samspelar kan trafiken effektiviseras och servicenivån höjas.

I dag är Sverige en av världens ledande nationer inom utveckling och innovation för fordon inom transportsektorn. Kollektivtrafikens fordon kommer i större utsträckning bli autonoma, mer energieffektiva och kommunicera med både med trafikledning, infrastruktur och andra fordon.

Det här kan och vill branschen själva göra:

- **Nationellt biljettsystem.** Utveckla kompatibla lösningar för biljett- och betalsystem (Samtrafiken BoB) och implementera en digital infrastruktur för ett nationellt biljettsystem.

- **Synliggör framkomlighet.** Fortsätt utvecklingsarbetet hos regionala kollektivtrafikmyndigheter och trafikföretag där man tar fram nya tjänster som visar aktuell trängsel och framkomlighet i kollektivtrafiken.
- **Prioritera innovation.** Var innovativa och i upphandlingar satsa på nya system.

På dessa områden behövs det politiska reformer:

- **Avsätt medel för på forskning och utveckling.** Finansiera teknikutveckling i dialog med branschen. Vem ska finansiera, går det att konkretisera?

Vårt löfte

För att klara Sveriges klimatmål, bygga städer och landsbygd hållbara för framtiden samt nå ökad sysselsättning och integration är kollektivtrafiken det verktyg vi behöver.

Vi lovar att genomföra en rad åtgärder inom ramen för detta, åtgärder på både kort och lång sikt som förpliktar till engagemang hos landets regionala kollektivtrafikmyndigheter och trafikföretag. Men vi behöver också stöd på nationell nivå för att nå ända fram och bjuder in vår regering till konstruktiva samtal för en framtid byggd på hållbar mobilitet.

Tillsammans når vi längre!

Vi ses på kollektivtrafiken.se!
Hälsningar från

Sveriges Bussföretag
Ett förbund inom **TRANSPORTFÖRETAGEN**

Tågföretagen

SVENSK KOLLEKTIVTRAFIK